p-values: What they are and how to interpret them

* A ve B diye iki ilacımız olduğunu düşünelim. A ilacının B ilacından farklı olup olmadığını öğrenmek istiyorum.

- Bir kişiye A ilacını, başka bir kişiye B ilacını verdim. A ilacını alan kişi iyileşti, B ilacını alan kişi iyileşmedi.

→ A ilacının B ilacından daha iyi olduğu sonucuna ulaşabilir miyiz?
Hayır.
B ilacı farklı sebeplerden dolayı başarısız olmuş olabilir. Belki bu ilacı alan hastaya B ilacıyla kötü etkileşimi olan başka bir ilaç daha almıştır. Belki bu adamın B ilacına karşı nadir bir alerjisi vardır. Belki bu adam B ilacını düzgün bir şekilde almamıştır ve bir dozunu kaçırmıştır.
Veya belki A ilacı aslında işe yaramıyor plasebo etkisinden dolayı sadece işe yaramıştır A ilacını alan hastada.

Test yapılırken bunlar gibi birçok şans eseri bir şeyler olmuş olabilir. Bu yüzden her ilacı birden fazla kişiyle tekrar etmeliyiz.

- Bu sefer A ilacını 2 kişiye, B ilacını başka 2 kişiye veriyorum. A ilacını alan 2 kişi iyileşti, B ilacını alan 2 kişiden biri iyileşti diğeri iyileşmedi.

→ A ilacı B ilacından daha mı iyi?
→ Her iki ilaç aynı mı?

Bu sorulara cevap veremeyiz. Çünkü belki B ilacını alıp iyileşmeyen kişinin iyileşmemesinin sebebi farklı şeyler olabilir.

Belki B ilacını alıp iyileşen kişi aslında (yanlış etiketlendiği için) A ilacını aldığı için iyileşti.

Bu yüzden deneyi çok daha fazla kişiyle tekrar ediyorum.

- A ve B ilacını çok daha fazla kişiyle tekrar ettiğimizde şu sonuçlara ulaşıyoruz:

(A)

Cured	Not Cured
1,043	3

99.7% Cured

(B)

Cured	Not Cured
2	1,432

0.1% Cured

Bu sonuçlara göre A'nın B'den daha iyi bir ilaç olduğu açık. Diğer bir deyişle, bu sonuçların rastgele gerçekleştiğini A ilacıyla B ilacı arasında bir fark olmadığını varsaymak gerçekçi olmayacaktır.

A ilacını alıp iyileşen kişilerin plasebo etkisiyle iyileşmesi ve B ilacını alıp iyileşmeyen kişilerin alerjilerinden dolayı iyileşmemesi olması mümkün, fakat bu sonuçların rastgele olduğunu doğrulamak için A ilacıyla iyileşen çok fazla insan ve B ilacıyla iyileşen çok az insan var.

- Peki bu sonuçları nasıl değerlendiririz?

(A)

Cured	Not Cured
73	125

37 % Cured

(B)

Cured	Not Cured
59	131

31 % Cured

A ilacı, B ilacından daha fazla insana etki etmiş. Çalışma mükemmel olmadığında ve her zaman şans eseri bir şeylerin olma ihtimali söz konusu olduğunda A ilacının daha iyi bir ilaç olduğundan nasıl emin olabiliriz? p-values burada devreye giriyor.

p-values

p-values; bu örnekte A ilacının B ilacından farklı olduğundan ne kadar emin olmamız gerektiğini ölçen 0 ile 1 arasındaki sayılardır.

p-value 0'a ne kadar yakınsa, A ve B ilacının birbirinden farklı olduğuna dair güvenimiz o kadar artar. Soru şu: A ilacının B ilacından farklı olduğuna emin olmamız için p-value'nun ne kadar küçük olması gerekir? Başka bir deyişle, iyi bir karar vermek için threshold olarak ne kullanmamız gerekir?

Pratikte genelde kullanılan threshold 0,05. Bunun anlamı, A ilacı ve B ilacı arasında hiçbir fark yoksa ve aynı deneyi birçok kez yaparsak, bu deneylerin sadece %5'i yanlış kararla sonuçlanacaktır.

↳ Bunu örneklendirecek olursak:

- İki gruba aynı ilacı (A) verdiğimizi düşünelim.

(A)

Cured	Not Cured
73	125

p = 0.9

(A)

Cured	Not Cured
71	127

Sonuçlardaki farklılık, bir kişide nadir görülen bir alerji veya başka bir kişide güçlü bir plasebo etkisi gibi garip şeylere atfedilebilir.

Bu örnekte p-value 0.9, 0.05'ten çok büyük. Bu nedenle iki grup arasında bir fark göremediğimizi söyleyebiliriz.

Aynı grup: p-value büyük → gruplar demek ki aynı
p-value küçük → gruplar demek ki farklı

- Aynı deneyi binden fazla kez tekrar edersek çoğunlukla benzer şekilde büyük p-value alırdık.

A	
Cured	Not Cured
71	127

p = 1

A	
Cured	Not Cured
72	126

A	
Cured	Not Cured
75	123

p = 0.7

A	
Cured	Not Cured
70	128

etc...

- Bununla birlikte, arada bir ilaca alerjisi olan kişilerin tümü soldaki gruba düşebilir ve plasebo etkisinde olan hastaların hepsi sağdaki gruba düşebilir.

A	
Cured	Not Cured
60	138

30 % Cured

p = 0.01

A	
Cured	Not Cured
84	114

42 % Cured

Sonuç olarak, sonuçlar oldukça farklı olduğundan deneyin bu özel çalışması için p-value 0.01'dir.
Bu örnekte, aynı ilacı almalarına rağmen iki grubun farklı olduğunu söyleyebiliriz.

→ farklı olduğunu p-tahmin ettiniz ve → bu yanlış

False Positive

Fark yokken küçük bir p-value elde etmeye False Positive denir.

p-value için 0.05 eşiği, (farklılıkların yalnızca rastgele şeylerden kaynaklandığı) deneylerin %5'inin 0.05'ten küçük bir p-value üreteceği anlamına gelir.

Başka bir deyişle, eğer A ilacıyla B ilacı arasında bir farklılık yoksa deneylerin %5'inde 0.05'ten daha küçük bir p-value alacağız, yani bir False Positive (%95'inde daha büyük bir p-value)

A	
Cured	Not Cured
73	125

B	
Cured	Not Cured
59	131

100 deneyin 5'i yanlış tahmin, %95'inde p-value büyük. Aynılar çünkü.
Aynı → p-value büyük
Farklı → p-value küçük

Not: İlaçlar farklıdır dediğimizde hakkı olmamız son derece önemliyse, 0.00001 gibi daha küçük bir eşik kullanabiliriz. 0.00001 gibi bir eşik kullanmak, her 100.000 deneyde yalnızca 1 false positive alacağımız anlamına gelir. (farklı diye tahmin ettik ama bu yanlış → sadece 1 örnek rasm yanlış tahmine izin vermiş.)

Fakat o kadar da önemli olmayan (dondurma arabasının tamamından gelip gelmeyeceğine karar vermeye çalışıyorsak) o zaman 0.2 gibi daha büyük bir eşik kullanabiliriz. (10'da 2'sinde yanlış tahminde bulunuyorum, false positive → tamamında gelecek diyorum ama gelmiyor)

Bununla birlikte en yaygın eşik 0.05'tir, çünkü false positive'lerin sayısını %5'in altına düşürmeye çalışmak genellikle değerinden daha pahalıya mal olur.

• Bu örneğimiz için p-value'yu hesapladığımızda;

(A)

Cured	Not Cured
73	125

p=0.24

(B)

Cured	Not Cured
59	131

p-value büyük → aynı

p-value < 0.05 ise o zaman A ilacının B ilacından farklı olduğuna karar vedirim.
Fakat p-value burada 0.24. Dolayısıyla A ilacının B ilacından farklı olduğundan emin değiliz.

Hypothesis Testing

İstatistiksel dilde, iki ilacın aynı olup olmadığını belirlemeye çalışma fikrine Hipotez Testi denir.

Null Hypothesis: İlaçlar aynıdır.

p-value, null hypothesisi reddedip reddetmemek konusunda bize yardımcı olur. (Alternatif hipotezimiz: bunların farklı olması)
(Kendi yorumum: son örnekte p-value büyük çıktığı için null hypothesisi reddedemiyoruz.)

Küçük p-value A ilacının B ilacından farklı olup olmadığı konusunda bize yardımcı olur ama <u>ne kadar farklı</u> olduklarını bize söylemez.

(A)

Cured	Not Cured
73	125

37% Cured

p = 0.24

(B)

Cured	Not Cured
59	131

29% Cured

null hypothesis → Aynı
alternative " → farklı → buna göre p-value değerlendiriyoruz. p < 0.05 ise ✓

25.10.2021

p value < 0.05 çıkarsa null hypothesis reddediyoruz.

Örneğin bu deney bize %5 'lik bir fark olduğunu söylemesine rağmen 0.24 gibi büyük bir p-value veriyor.

Aksine;

(A) Cured	Not Cured
5005	9868

34 % Cured

p = 0.04

Cured	Not Cured
4800	9000

35 % Cured

Bu örnekte A ilacıyla B ilacı arasında yalnızca %1 fark olmasına rağmen çok daha küçük bir p-value veriyor.

Yani p-value'nun büyüklüğüyle A ve B'nin farklılık oranları arasında bir ilişki yok.